

Мотиви към Закона за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение

С проекта на Закон за изменение и допълнение (ЗИД) на Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) се предлага разграничение между защитените специалности от професии и специалностите от професии, по които е налице очакван недостиг на пазара на труда, при което ще се осигурят условия за регламентиране на възможностите за преодоляване на недостига от специалисти пазара на труда, а също така се създава уредба и относно основни аспекти от практиката за осигуряване на качество на обучението чрез работа (дуална система на обучение).

В действащата разпоредба на чл. 6а, ал. 1 от ЗПОО се заличава характеристиката на защитените специалности от професии, а именно значимостта им на областно ниво, във връзка с което се предлага и ново легално определение на понятието в § 1а от Допълнителните разпоредби на ЗПОО.

С измененията и допълненията в Закона за предучилищното и училищно образование (ЗПУО, обн, ДВ, бр. 99 от 2017 г., е въведено понятие „специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда“, което налага промени и в ЗПОО, свързани със създаването на Списък на тези специалности от професии; регламентиране на акта за приемането му, както и на функциите на министерства и на организациите на работодателите при разработването и актуализирането на Списъка със специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда.

Законът за изменение и допълнение (ЗИД) на ЗПОО е разработен във връзка с изпълнение на Приоритет 30, цел 93, мерки 336, 344 и 535 за осигуряване на качествено професионално образование и обучение и съответствието му с потребностите на пазара на труда от Програмата за Управление на Правителството на Република България за периода 2017-2021 г., в съответствие с приоритетите в Националната програма за реформи, както и в изпълнение на ангажиментите на страната в рамките на Европейския семестър.

С въвеждането на разпоредби в ЗПОО относно обучението чрез работа през 2014 г. се създадоха нормативни условия за осъществяване на дуалното професионално образование и обучение. С предложения ЗИД на ЗПОО се конкретизират изискванията за осъществяване и функционирането на обучението чрез работа (дуална система на обучение).

Основни аспекти от практиката, свързани с изискванията към работодателите за

участие като равностоен партньор в обучението чрез работа, определяне на функциите и изискванията към подготовката на учители и наставници в дуалната система на обучение, както и актуализирането на учебните програми в съответствие с динамично променящите се изисквания на бизнеса налагат—въвеждане на нови законови промени относно участниците в дуалната система на обучение.

За да не се нарушава правото на избор на учениците на образование и с оглед осигуряване на потребностите на работодателите от квалифицирани кадри вследствие оптимизирането на училищната мрежа, е нормативно уредена практиката в малките населени места за преобразуване на професионални гимназии и средни или основни училища в средно училище с професионални паралелки. Новосъздаденото училище запазва приема на ученици след VII клас по профили и професии, характерни за преобразуваните училища, което обуславя и разширяване обхватът на училищата, които имат право да организират и провеждат обучение чрез работа (дуална система на обучение).

Целта на промените в акта е нормативно осигуряване на възникналите в практиката потребности за:

- Въвеждане на изисквания към работодателите с цел гарантиране на устойчивост и прозрачност при реализиране на партньорства за осъществяване на обучение чрез работа (дуална система на обучение).
- Регламентиране на ролята и функциите на наставника, определен от работодателя, под чието ръководство се провежда практическото обучение в реална работна среда.
- Определяне на задачите и изискванията към учителя-методик в училището или към преподавателя-методик в професионален колеж или център за професионално обучение, който се определя от директора на обучаващата институция и осъществява връзката между работодателя, наставника и обучаващата институция при обучението чрез работа (дуалната система на обучение).
- Разширяване обхвата на училищата, в които се осъществява обучение чрез работа със средните училища с професионални паралелки;
- Създаване на условия за гарантиране съответствието на професионалното образование и обучение с потребностите на бизнеса чрез актуализиране на учебните програми най-малко веднъж на всеки 5 години.
- Въвеждане на изисквания към работодателите, които могат да обучават ученици по дуалната система.

- Създаване на информационна база данни за фирмите, които отговарят на тези изисквания, като поддържането на базата данни се възлага на Министерството на икономиката.

Очакваните резултати от прилагането на акта са осигуряване на условия за качествено професионално образование и обучение на работното място при работодатели, които разполагат със съответната материална база и квалифицирани наставници, пряко ангажирани с обучителния процес. ЗИД ще създаде условия и за периодичното актуализиране на учебно съдържание в съответствие с промените в техниката и технологиите в производствения процес. Обучението чрез работа (дуална система на обучение) ще допринесе за превенцията на ранното напускане на училище и ще даде възможност за повторно включване на учениците в обучение за придобиване на професионална квалификация.

С проекта на акт се предлагат изменения и в следните нормативни актове:

Измененията в Кодекса на труда имат за цел да синхронизират нормативната уредба с положенията, предвидени в Закона за предучилищното и училищното образование и последните изменения в Закона за професионалното образование и обучение.

В Закона за здравното осигуряване се предвижда учениците в дуална форма на обучение, сключили трудов договор с работодател, да продължат да бъдат здравно осигурени от държавата до завършване на обучението си.

Проектът на акт не въвежда норми на европейското право, поради което не се изготвя справка за съответствието му с него.

Предложеният проект на ЗИД на ЗПОО няма да доведе до пряко и/или косвено въздействие върху държавния бюджет.